

HÁTTÉRANYAG A CSALÁDON BELÜLI ERŐSZAK ÖNÁLLÓ BÜNTETŐJOGI TÉNYÁLLÁSKÉNT TÖRTÉNŐ SZABÁLYOZÁSÁHOZ

A nők elleni erőszakkal szembeni hatékony fellépés nem pusztán a nemzeti stratégia kiemelt területe, Magyarországra egyre nagyobb nemzetközi nyomás is nehezedik az emberi jogi alapú, hatékony jogi szabályozás megalkotására. Egészen 2011-ig csak ajánlások és nem kötelező erővel bíró egyéb dokumentumok léteztek e témában. Ezek közül a legfontosabbak az ENSZ Közgyűlése által elfogadott 1993. évi 48/104 számú határozat, az Európa Tanács Miniszterek Bizottságának 2002(5) Ajánlása, valamint a CEDAW Egyezmény 1. cikke és a Bizottság 12. és 19. általános ajánlása. 2011 májusában az Európa Tanács égisze alatt megszületett az első, tagállamok számára kötelező egyezmény a nők elleni erőszak és családon belüli erőszak megelőzése és leküzdése tárgyában (CETS No. 210), melyhez sajnálatos módon Magyarország ezidáig nem csatlakozott.

2008-ban az ENSZ főtitkára egy több éves kampányt indított útjára *UNiTE to End Violence against Women* címmel. A kampány felismeri a jog jelentőségét: az öt fő cél egyike, hogy 2015-ig valamennyi résztvevő ország fogadjon el a nemzetközi emberi jogi standardok alapján megalkotott jogszabályokat, melyek az erőszak valamennyi formáját büntetik.

A külföldi jópéldák segítenek más országok gyakorlatát kialakítani, mivel maga a szabályozandó jelenség minden országban ugyanaz, a jogrendszer pedig nem tér el annyira, hogy azt ne lehessen megfelelően adaptálni. Egy gyakorlat akkor minősíthető jónak, ha az hatékony, jól reflektál a szabályozni kívánt társadalmi jelenségre, fenntartható, releváns és innovatív. Az ENSZ előző, nők elleni erőszakkal foglalkozó különbiztosa megfogalmazásában azok minősültek jó vagy legjobb gyakorlatoknak, melyek tényleges változáshoz vezettek és hozzájárultak egy olyan politikai légkör megteremtéséhez, mely a nemi egyenlőség megteremtésének lehetőségét javította.

A nemzetközi emberi jogi szervezetek közös alapelve, hogy a jól működő rendszer két kritériumnak kell, hogy megfeleljen: egyrésztől igazságot, támogatást, védelmet és kárpótlást kell nyújtania az áldozatoknak, másrésztől felelősségre kell vonnia az elkövetőket.

Az ENSZ főtitkára szerint¹ a nők elleni erőszakkal szembeni hatékony fellépéshez elengedhetetlenek az egyértelmű politikák és jogi normák, melyek az erőszakot büntetni rendelik, az erős végrehajtó mechanizmusok, a jogalkalmazói kar, többféle szakma bevonása, továbbá a szoros együttműködés helyi nőcsoportokkal, civil szervezetekkel, kutatókkal és szakemberekkel, valamint magukkal a nőkkel. Fontos a politikai akarat kinyilvánítása a nők elleni erőszak megszüntetéséről a legfelsőbb állami vezetők és közhatalmi méltóságok részéről, mely azonban csak akkor vehető komolyan, ha a szép szavak mellé az állam a források megteremtéséről is gondoskodik.

Ami a magyar helyzetet illeti, megítélésünk szerint, azáltal, hogy a jogalkotó nem veszi figyelembe a családon belüli erőszak sajátosságait nyújt nem hatékony eszközöket az áldozatok számára, s ezzel korlátozza őket a védelemhez való joguk érvényesítésében.

A magyar jogalkotó álláspontja szerint: „[a] hatályos jogban *kimerítően és pontosan* szerepelnek azok a törvényi tényállások, amelyekbe valamennyi családon belül elkövethető jogsértés beilleszthető. A

¹ A/61/122/Add.1 In-depth study on all forms of violence against women, Report of the Secretary-General 6 July 2006

Büntető Törvénykönyvben jelenleg huszonhat olyan törvényi tényállás található, amelyek a fizikai, a pszichikai, a szexuális abúzust, valamint az elhanyagolást foglalják magukba, és amelyek a családon belüli emberileg és jogilag elítélhető cselekményeket teljes körűen felölelik. (2006. évi LI. törvény indoklása) Ugyanezen okból vetette el a mostani kormány 2011 szeptemberében az ENSZ Emberi Jogi Tanácsának több, a családon belüli erőszak specifikus törvényi szabályozására vonatkozó ajánlását az Egyetemes Időszakos Felülvizsgálat (UPR) keretében.

Ezzel szemben a civil szervezetek úgy vélik, az anyagi büntetőjog és a szabálysértési jog nem fedi le a családon belüli erőszak jelenségét, mivel a szabályozott tényállások sem kimerítően [a], sem pontosan [b] nem ragadják meg a családon belül elkövetett jogsértések formáit.

a) A családon belüli erőszak formái közt a szakirodalom megkülönbözteti a testi, lelki, szóbeli, szexuális és gazdasági erőszakot. Mindegyik típusnak számos megnyilvánulási formája létezik, s ezek közül jó néhány kívül esik a hatályos joganyagon. Jogsegély-szolgálatunk tapasztalata szerint az alábbi erőszakos magatartásokat nem rendelik jelenleg büntetni:

Fenyegető zaklatás: a Btk. 176/A. § nem terjed ki az áldozatok által gyakran elszenvedett jogi zaklatásra, ami a volt partner értelmetlen és alaptalan jogi procedúráknak való rendszeres alávetését foglalja magában (eljárások kezdeményezése gyámhatóság, adóhatóság, egészségbiztosítási intézmények előtt, törvényességi felügyeleti eljárás indítása, lejárata rokonok, ismerősök, munkáltató előtt), de ugyanígy kívül reked a tényálláson az internetes visszaélés is, áruk, szolgáltatások rendelése a zaklatott személy adataival visszaélve. Nem veszi figyelembe a törvény az olyan zaklató elkövetési magatartásokat, melyek megjelenési formájukban nem bántóak, de egyértelműen zaklatásnak minősülnek, ha nem önmagukban, hanem kontextusban és az áldozatra gyakorolt romboló hatás szempontjából vizsgáljuk őket. Így például nem minősítette az ügyészség zaklatásnak azokat az sms-eket, melyek formálisan a közös gyerekkel történő kapcsolattartás lebonyolításáról szóltak, hatásukat tekintve azonban a volt feleséget fenyegető, megalázó, sértő tartalmúak voltak. Végül érthetetlen módon nincs szankcionálva az egyszeri, ám súlyos zaklató magatartás, ilyen például amikor a bántalmazó a pusztán megjelenésével, esetleg valamilyen élet kioltására alkalmas eszköz felmutatásával félemlíti meg áldozatát, vagy sírcsokrot, halotti mécseszt helyez el a nő lakása előtt, a bántalmazott aznapi tevékenységeit megőrkítő képfelvételeket helyez el a postaládában, jelezve, hogy minden mozdulatát követi a nőnek. A jogsegély-szolgálatnál talákoztunk olyan ügygel, ahol a volt felesége munkahelyére több ízben berohanó, ott randalírozó elkövetővel szemben a rendőrség azért nem indított nyomozást zaklatás miatt, mert sajátos jogértelmezésük szerint a rendszeres, ill. tartós kritérium csak akkor teljesül, ha a zaklató cselekményt legalább tízszer végzik. A jogszabálynak egyértelműen kell fogalmaznia ahhoz, hogy ilyen téves jogértelmezéseket megelőzzön.

Szexuális zaklatás: ezt jelenleg „Az Egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény” tartalmazza, nem a büntető törvénykönyv, mely nem biztosít hatékony jogvédelmet az áldozatok számára. Tudomásunk szerint mindeddig egyetlen eset került az Egyenlő Bánásmód Hatóság elé.

Nemi erőszak: Valamennyi nemzetközi emberi jogi dokumentum, testületi ajánlás, jogalkotási modell, sőt még az Emberi Jogok Európai Bírósága² is kiemeli, hogy az erőszakos közöszlenség bűncselekményét a beleegyezés hiányához, nem pedig az erőszak, illetve fenyegetés kifejtéséhez kell kötni. A magyar jognak a szabályozási megoldása büntetőjogi védelem nélkül hagyja azokat az áldozatokat, akiket úgy erőszakolnak meg, hogy ehhez nem alkalmaznak fizikai erőszakot vagy minősített fenyegetést, ami a partnerkapcsolati nemi erőszakra sokkal jellemzőbb.

² M.C. v Bulgaria , (39272/98) [2003] ECHR 646 (2003. december 4.)

Reprodukciós jogok gyakorlásának korlátozása: szintén nem rendezi a Btk. a szexuális visszaélés ezen formáit, mint például a kényszerített terhesség, a fogamzásszabályozás lehetőségének korlátozása vagy teljes kizárása, kényszersterilizáció. Ismertünk olyan esetet, ahol az áldozat 11 abortuszon esett keresztül, mert férje nem volt hajlandó védekezni és neki sem engedte azt.

Gazdasági erőszak: legtöbb formáját a Btk. nem érinti, így nincs pönalizálva a családi kassza kisajátítása, a munkavállalás ellehetetlenítése, a gyerekek után járó állami juttatások kisajátítása, sőt, a „saját tulajdon megsemmisítése nem lehet bűncselekmény” elve miatt a közös tulajdonban levő javak bántalmazó általi megrongálására, megsemmisítésére a jog egyenesen felhatalmazza a bántalmazó partnert.

Személyi szabadság megsértése: nem jár el a nyomozóhatóság azokban az esetekben, ahol a szabadságtól való megfosztás nem fizikai erőszakkal, hanem megfélemlítéssel, zsarolással történik

Lopás: nem minősül bűncselekménynek az az igen elterjedt gyakorlat, amikor a válófélben lévő vagy otthonról elköltözött férj egy teherautóba pakolja a közös lakás teljes ingóvagyonát, és véglegesen távozik onnan. A hatóság a feljelentés elutasításakor arra hivatkozik, hogy amíg nem történt meg a vagyonmegosztás, addig nem teljesül az „idegen dolog” kritérium.

b) A felhasználói tapasztalat azt mutatja, hogy a rendelkezésre álló büntető és szabálysértési tényállások nem képesek megragadni a családon belüli erőszak jelenségének lényegét. Bár elvileg az általános tényállások alkalmazhatóak ezekben az esetekben is, mégis hátrányos helyzetbe kerülnek a bántalmazottak, mert nem az ő helyzetüket tükrözik az adott rendelkezések: közvetett diszkrimináció valósul meg. A jogalkalmazó csak egy-egy szeparált bűncselekményt vizsgál, amiből nem áll össze a bántalmazás folyamata. Mivel a jogilag megragadható epizódok jellemzően kisebb súlyúak, így az egyes cselekményért kiszabott büntetés is enyhe. A nők elleni családon belüli erőszak lényege pedig pont a két bűncselekménynek minősülő magatartást összekötő, azok hatását objektíve erősítő *köztes* időszak, a félelem, rettegés, szorongás, megaláztatás periódusa. Mivel az áldozatok maguk sem tudják a folyamatból elkülöníteni az egyes erőszak-eseteket, az igazságszolgáltatás aktorai viszont ezt várják tőlük, gyakran az együttműködés hiányával is megvádolják őket az eljárás során. Volt olyan esetünk, ahol a bíró pénzbírsággal fenyegette meg ügyfelünket, amiért az nem a kérdéses két testi sértésről tett vallomást, hanem bírói felszólítás ellenére is a többi erőszakos eseményt is belevette beszámolójába. Az egyszeri esetek szeparált elbírálása sokszor azt eredményezi, hogy nem tudnak különbséget tenni elkövető és áldozat között. Így, mivel a bántalmazott nem számolhat be az őt korábban ért bűncselekményekről, kontextus híján a jogalkalmazó támadásként értékeli a védekező cselekményt. Ezért történhetett meg, hogy ügyfelünket egy év felfüggesztett szabadságvesztés büntetésre büntették, amiért gázspray-vel lefújta a rá vasdoronggal támadó, őt korábban is rendszeresen megverő volt férjét. További problémát jelent, hogy az egymáshoz időben viszonylag közel eső bűncselekményeket a bíróság egyesíti, ám ugyanolyan enyhe szankciót szab ki, mint egy cselekmény esetében. Ez gyakorlatilag azt jelenti, hogy a jogalkalmazás során láthatatlanná válik és büntetlenül marad a bántalmazás egy jelentős része.

Mint az ismeretes, a női jogvédő szervezetek egy önálló tényállás megalkotásában látják a probléma kezelésének elsődleges megoldását, hasonlóan a svéd, portugál vagy lengyel jogrendszerekhez. Ezt a lehetőséget Sólyom László korábbi köztársasági elnök is felvetette 2009. január 5-én az Alkotmánybírósághoz intézett beadványában:

„Természetesen, ha a jogalkotó úgy ítéli meg, hogy az anyagi büntetőjog módosításra szorul a családon belüli erőszak megakadályozása érdekében, ezt a módosítást – az Alkotmány keretei között – végrehajthatja. Ez azzal az előnnyel is járna, hogy az esetlegesen még nem pönalizált magatartások esetén nem csak egyfajta szankció (a Törvény szerinti távoltartás), hanem a büntetőjog teljes eszközrendszere védené a potenciális sértetteket. Annak sincs akadálya, hogy a jogalkotó – szintén az Alkotmány keretei között – hatékonyabbá, gyorsabbá tegye a Be. szerinti távoltartás jogintézményének működését, vagy akár bővítse a Be. alapján alkalmazható kényszerintézkedések körét. Azonban nem tekinthető arányosnak olyan magatartások súlyos szankcionálása, melyekről a jogalkotó egyébként nem nyilvánította ki, hogy társadalomra veszélyességük súlya miatt a büntetőeljárás keretében büntetendők.”³

Az 1998-ban elfogadott svéd „Kvinnofrid” törvénycsomag, a nők de facto egyenlőségének elérése érdekében számos jogi reformot vezetett be. Ennek keretében a svéd büntető törvénykönyv „Szabadság és béke elleni bűncselekmények” fejezetébe egy új bűncselekményt iktattak be a Nő integritásának súlyos megsértése néven, melynek elkövetője csak férfi, passzív alanya pedig az ő volt vagy jelenlegi felesége, élettársa lehet.

A brazil Maria da Penha büntető törvénykönyv (2006) családon belüli erőszak meghatározása szerint *“nők elleni családon belüli erőszaknak minősül minden olyan nemi alapú tevékenység vagy mulasztás, mely egy nőnek halált, sérülést, testi, lelki, szexuális szenvedést, valamint erkölcsi és anyagi kárt okoz.”* Követendő ez a példa abból a szempontból is, hogy a cselekmény definiálásakor nem az elkövető által kifejtett magatartást, hanem az áldozatra gyakorolt hatást veszi alapul.

Tekintettel a jogalkotó részéről korábban jelentkező ellenállásra az önálló tényállással szemben, alább megoldási javaslatokat is bemutatunk, míg az önálló tényállásra vonatkozó javaslatunkat jelen dokumentum végén ismertetjük.

Az általunk a szabályozás terén követendő példának tekintett 2004. évi spanyol integrált védelem a nemi alapú erőszakkal szembeni törvény főbb büntetőjogi jellegzetességeit az alábbiakban foglaljuk össze:

A törvény preambuluma leszögezi, hogy a nők elleni férfierőszak a diszkrimináció egyik formája, a nők és férfiak közti egyenlőtlen hatalmi helyzet kifejeződése. A törvény célja, hogy fellépjen az erőszak azon fajtájával szemben, melyet a nők szenvednek el jelenlegi vagy volt házastársaiktól, vagy olyan férfiaktól, akivel intim partnerkapcsolati viszonyban állnak vagy álltak akár együttélés keretében, akár anélkül.

1. Nők elleni erőszakra specializált bíróságok (polgári és büntető ügyekre kiterjedő hatáskörrel)
2. “Pozitív diszkrimináció” alkalmazása: A nők elleni férfierőszak körébe eső bűncselekmények szigorúbb büntetése.
3. Teljeskörű védelem a jelenlegi, illetve korábbi partner által elkövetett erőszakos cselekményekkel szemben. E körben büntetendő:

³ Sólyom László köztársasági elnök indítványa az Alkotmánybírósághoz a hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható távoltartásról szóló törvény alkotmányossági véleményezésére, 2009. január 5.

- a) Testi és lelki épség elleni cselekmények, mint az emberölés, könnyű és súlyos testi sértés, reprodukciós önrendelkezési jogok megsértése
- b) Erkölcsi integritás elleni cselekmények (rendszeres fizikai és lelki bántalmazás)
- c) A szabadság elleni cselekmények, mint a fenyegető zaklatás, fenyegetés, kényszerítés
- d) A szexuális önrendelkezési jogokat sértő cselekmények
- e) Bármely egyéb cselekmény, melyet erőszakkal vagy megfélemlítéssel követnek el

4. Szankciók: letöltendő szabadságvesztés büntetés, távoltartás, fegyverviselési tilalom.

A spanyol büntető törvénykönyv védelem a testi sértésekkel, visszaéléssel, fenyegetésekkel és kényszerítéssel szemben elnevezést viselő tényállások alatt, minősített esetként az alábbi meghatározás szerepel:

Az 1. bekezdésben meghatározott cselekmény kettőtől öt évig terjedő szabadságvesztés büntetéssel büntetendő, ha a sértett a terhelt jelenlegi vagy volt felesége volt, vagy házasságkötés nélkül egymással intim partnerkapcsolatban álltak akár élettársakként, akár együttélés nélkül. További minősített eset, ha a sértett a terhelttel együttélő különösen sérülékeny helyzetben álló személy.

A jogalkalmazás során minősített esetként bírálják el azon áldozatok sérelmére elkövetett fenti bűncselekményeket, amelyeknél a sértettek az elkövető volt vagy jelenlegi házastársai, házasságon kívüli egyéb párkapcsolatban élnek, nem élnek egy háztartásban, szerelmi és szexuális kapcsolatban állnak, csakúgy, mint a családtagok vagy egy háztartásban élők közti kapcsolatot, melyek közé a felmenők, a leszármazottak, a vérszerinti rokonok, a bentlakásos otthonban együttélők, a kiskorú vagy nem cselekvőképes személyek tartoznak, akik gyámság vagy gondnokság alatt állnak.

Hasonló megoldást fogadott el a mozambiki törvényhozás 2009 júniusában meghozott nők elleni családon belüli erőszakról szóló jogszabályában.

A törvény kimondja, hogy az általánosan meghatározott bűncselekmények esetében, ha azok családon belüli erőszakot valósítanak meg, a minimum és a maximum büntetési tétel egyharmaddal megemelkedik. A norma a családon belüli erőszakot köztörvényes bűncselekménynek tekinti, vagyis nem magánindítványra indul el az eljárás, s a vádat az ügyész képviseli. A rendőrség eljárhat az áldozat feljelentése nélkül is, a hatóságok bárki bejelentése nyomán kötelesek eljárni.

A fenti példákból kiindulva, a nők elleni erőszak témájában született jogalkotási modellek és jól működő külföldi gyakorlatok tapasztalatait felhasználva az alábbi ajánlásokat tesszük:

1. A jogi szabályozásnak le kell fednie a családon belüli erőszak komplex jelenségének egészét, beleértve a testi, lelki, szóbeli, szexuális és gazdasági erőszakot. A gyakorlat azt mutatja, hogy a lelki és a gazdasági erőszak alkalmazása problémákat vethet fel, ugyanis azokat a bántalmazók sokszor megpróbálják a saját javukra felhasználni, távoltartást kérnek arra hivatkozva, hogy nő partnerük lelki terrorban tartja őket. Másik gond, hogy a lelki erőszak bizonyítása nem egyszerű. Ezért az átfogó és kimerítő meghatározás mellett elengedhetetlen, hogy a végrehajtást a témában képzett, a nemi alapú erőszak természetrajzával, jellemzőivel tisztában lévő szakemberek végezzék.

2. A svéd és a spanyol példa kapcsán felmerül a kérdés, alkotmányos-e, ha egy bűncselekmény sértettjeként kizárólag nőket határoznak meg. A témával foglalkozó szakértői fórumok arra a megállapításra jutottak, hogy a nemileg semleges jogalkotás a családok védelmét előnyben részesíti az elsősorban nő áldozatok jogaival szemben, mert nem reflektál a nők tényleges tapasztalatára az ellenük elkövetett erőszakról. Léteznek olyan nemzeti jogszabályok, ahol a nem-semleges és a nem-

specifikus rendelkezések egyaránt megtalálhatók, így a női túlélők valóságát és sajátos igényeit is figyelembe veszik, míg a férfiak és fiúk ellen elkövetett erőszakos cselekményeket is büntetni rendelik. A svéd büntetőtörvénykönyv megkülönbözteti az *integritás súlyos megsértése*, valamint a *nő integritásának súlyos megsértése* bűncselekményeket. Előbbit akkor alkalmazzák, ha az elkövető rendszeres erőszakot követ el a vele jelenleg vagy korábban közeli kapcsolatban álló személlyel szemben, míg utóbbi ugyanazt az elkövetési magatartás pőnalizálja férfi elkövető, női áldozat relációban. Az osztrák büntető eljárási törvény 2006. óta speciális eljárási rendet és jogosítványokat ír el női erőszak áldozatok esetében a másodlagos viktimizáció elkerölése érdekében.

3. Monitorozni kell a már működő jogintézményeket és azok hatékonyságát esetén módosítani őket. Így továbbra is elmaradhatatlan a távortartás büntetőeljárásbeli kényszerintézkedésének alapos átdolgozása. Ennek részletes indokait már korábban több ízben kifejtettük. Pontos kimutatás kell arról is, hogy hány esetben rendelték el távortartást a Btk. alapján magatartási szabályként. Amennyiben ez a szám messze elmarad a családon belüli erőszakot elkövető, pártfogó felügyelet alatt állók számához képest, meg kell vizsgálni ennek okait és lépéseket tenni a tényleges végrehajtás érdekében.

4. A szexuális visszaéléseket a testi integritás és a szexuális önrendelkezési jogok sérelmeként definiálják. Töröljenek a jogrendszerből minden olyan feltételt, mely a szexuális erőszak megállapításához testi erőszak és fenyegetés kifejtését követeli meg. Egyesítsék nemi erőszak cím alatt a jelenleg két különböző tényállásban szereplő erőszakos közölés és szemérem elleni erőszak törvényi tényállásokat.

5. Állítsák vissza az újszülött megölésének privilegizált tényállását, mert ez veszi tekintetbe az esetek 99%-ában maga is bántalmazott szülő nő sajátos körölényeit.

6. A jognak reflektálnia kell a családon belüli erőszak jelenségére oly módon is, hogy az ismételt cselekmények esetén egyre súlyosabb szankció kiszabását rendeli el, függetlenül attól, hogy az aktuálisan elszenvedett sérölés milyen súlyú, pusztán az ismétlődés figyelembe vételével. A magyar joggyakorlatban jellemző, hogy az egyes családon belüli erőszakos esetek mindegyikére ugyanazt a büntetést, jellemzően kisebb összegű pénzbüntetést vagy nem letöltendő szabadságvesztés büntetést szabnak ki. Ennek semmiféle visszatartó hatása nincs sem az egyén, sem a társadalom szintjén (speciális és generális prevenció hatás). Ezt felismerve a fent ismertetett svéd törvény tényállási elemmé emeli a rendszerességet, a büntetiskiszabásnál pedig a hat hónap és hat év között úgy határozzák meg a konkrét szankciót, hogy figyelembe veszik hányadik alkalommal követi el az illető a nő integritásának súlyos megsértése cselekményt. Az USA-ban a közelmúlt törvénymódosítása eredményeképpen a bíró akár 50 évre elrendelheti a bántalmazó távortartását, ha korábban már kétszer távortartó végzést adtak ki vele szemben vagy ha két alkalommal megszegté a távortartást.

7. A pénzbüntetés nem tartja vissza a bántalmazókat a további erőszaktól, továbbá, abszurd módon – a családi kassza révén - annak kifizetése a sértettre hárul, illetve tőle von el forrásokat. Ezért családon belüli erőszak esetén ki kell zárni pénzbüntetés alkalmazásának lehetőségét, mint tették ezt Spanyolországban. Kerölni kell továbbá a nem letöltendő szabadságvesztés büntetések kiszabását is, ugyanis ez sem alkalmas a bántalmazó magatartásában változás elérésére.

8. Szükségesnek tartjuk, hogy a törvény indoklása hívja fel a jogalkalmazó figyelmét arra, hogy a párkapcsolati erőszak miatt folyó büntetőeljárások esetében kényszerintézkedésként, illetve magatartási szabályként a távortartás elrendelése, továbbá az ideiglenes megelőző és megelőző távortartás különösen indokolt lehet.

9. Végül hangsúlyozzuk, hogy e bűncselekménnyel szembeni fellépés kizárólag akkor lesz hatékony, ha az hivatalból üldözendő, közbíró eljárásaként kerül szabályozásra.

Mindezek figyelembe vételével az alábbi szövegszerű javaslatot tesszük:

Az 1978. évi IV. törvényhez:

XII. Fejezet
A SZEMÉLY ELLENI BŰNCSELEKMÉNYEK
I. Cím
AZ ÉLET, A TESTI ÉPSÉG ÉS AZ EGÉSZSÉG ELLENI BŰNCSELEKMÉNYEK

Családon belüli erőszak

170/A. § (1) Aki jelenlegi vagy volt hozzátartozója, partnere vagy nevelése, felügyelete, gondozása, gyógykezelése alatt álló személy sérelmére, illetve a közte és a sértett között fennálló egyéb hatalmi vagy befolyási viszonytal visszaélve ismételten, tartósan vagy súlyosan érzelmi, fizikai, szóbeli, gazdasági vagy szexuális erőszakot követ el vagy ezzel fenyeget, ha súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő, aki az (1) bekezdésben meghatározott bűncselekményt

- a) kiskorú jelenlétében,
- b) lőfegyverrel,
- c) (megelőző) távoltartás hatálya alatt követi el.

Az alábbi bűncselekmények esetében minősített esetként kerül szabályozásra, ha a sértett az elkövető jelenlegi vagy volt házastársa, élettársa, jegyese, barátja vagy barátnője:

- emberölés (Btk. 166.§),
- erős felindulásban elkövetett emberölés (Btk. 167.§),
- öngyilkosságban közreműködés (Btk. 168.§),
- testi sértés (Btk. 170.§),
- gondozás elmulasztása (Btk. 173.§),
- kényszerítés (Btk. 174.§),
- lelkiismereti és vallásszabadság megsértése (Btk. 174/A.§),
- személyi szabadság megsértése (Btk. 175.§),
- emberrablás (Btk. 175/A.§),
- emberkereskedelem (Btk. 175/B.§),
- magánlaksértés (Btk. 176.§),
- zaklatás (Btk. 176/A. §)
- visszaélés személyes adattal (Btk. 177/A.§),
- levéltitok megsértése (Btk. 178.§),
- magántitok jogosulatlan megismerése (Btk. 178/A.§),
- rágalmozás (Btk. 179.§),
- becsületsértés (Btk. 180.§),
- közúti veszélyeztetés (Btk. 186.§),
- tiltott pornográf felvétellel visszaélés (Btk. 195/A.§),
- a nemi erkölcs elleni bűncselekmények (Btk. XIV. fejezet II. cím),
- garázdaság (Btk. 271.§ (5)),

- lopás (Btk. 316.§),
- rablás (Btk. 321.§),
- zsarolás (Btk. 323.§),
- rongálás (Btk. 324.§),
- jármű önkényes elvétele (Btk. 327.§),

Az alábbi bűncselekmények esetében minősített esetként kerül szabályozásra, ha az elkövető a sértettnek nem minősülő párkapcsolati erőszak áldozatának jelenlegi vagy volt házastársa, élettársa, jegyese, barátja vagy barátnője:

- magzatelhajtás [Btk. 169.§ (2) bekezdésének b) pontja],
- családi állás megváltoztatása (Btk. 193.§),
- kiskorú elhelyezésének megváltoztatása (Btk. 194.§),
- kiskorú veszélyeztetése (Btk. 195.§),
- tartás elmulasztása (Btk. 196.§),
- hamis vád (Btk. 233.§),
- hatóság félrevezetése (Btk. 237.§),
- közveszélyokozás (Btk. 259.§),
- terrorcselekmény (Btk. 261.§),
- önbíráskodás (Btk. 273.§),
- illetve a fenti jogsértésekkel összefüggésben elkövetett hamis tanúzásra felhívás (Btk. 242.§), és hatósági eljárás akadályozása (Btk. 242/A.§).

Valamint a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvényben (a továbbiakban: Sztv.) foglalt következő szabálysértések minősített eseteként kerül szabályozásra, ha a sértett az elkövető jelenlegi vagy volt házastársa, élettársa, jegyese, barátja vagy barátnője:

- magánlaksértés (Sztv. 166.§),
- távoltartó határozat szabályainak megszegése (Sztv. 168.§),
- rendzavarás (Sztv. 169.§),
- becsületsértés (Sztv. 180.§),
- veszélyes fenyegetés (Sztv. 173§),
- koldulás (Sztv. 185.§),
- ittas vezetés (Sztv. 217.§),
- a közúti közlekedés rendjének megzavarása (Sztv. 219.§),
- engedély nélküli vezetés (Sztv. 220.§)

A fenti esetekben az alsó és a felső büntetési tétel egyharmaddal megemelkedik.

A 2012. évi C. törvényhez:

XV. Fejezet
AZ ÉLET, A TESTI ÉPSÉG ÉS AZ EGÉSZSÉG ELLENI BŰNCSELEKMÉNYEK

Kapcsolati erőszak

164/A. § (1) Aki jelenlegi vagy volt hozzátartozója, partnere vagy nevelése, felügyelete, gondozása, gyógykezelése alatt álló személy sérelmére, illetve a közte és a sértett között fennálló egyéb hatalmi vagy befolyási viszonytal visszaélve ismételten, tartósan vagy súlyosan érzelmi, fizikai, szóbeli, gazdasági vagy szexuális erőszakot követ el vagy ezzel fenyeget, ha súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő, aki az (1) bekezdésben meghatározott bűncselekményt

- a) kiskorú jelenlétében,
- b) lőfegyverrel,
- c) (megelőző) távoltartás hatálya alatt követi el.

Az alábbi bűncselekmények esetében minősített esetként kerül szabályozásra, ha a sértett az elkövető jelenlegi vagy volt házastársa, élettársa, jegyese, barátja vagy barátnője:

- emberölés (Btk. 160.§),
- erős felindulásban elkövetett emberölés (Btk. 161.§),
- öngyilkosságban közreműködés (Btk. 162.§),
- testi sértés (Btk. 164.§),
- gondozási kötelezettség elmulasztása (Btk. 167.§),
- kényszerítés (Btk. 195.§),
- lelkiismereti és vallásszabadság megsértése (Btk. 215.§),
- személyi szabadság megsértése (Btk. 194.§),
- emberrablás (Btk. 190.§),
- emberkereskedelem (Btk. 192.§),
- a nemi élet szabadsága és a nemi erkölcs elleni bűncselekmények (Btk. XIX. fejezet)
- magánlaksértés (Btk. 221.§),
- zaklatás (Btk. 222. §)
- személyes adattal visszaélés (Btk. 219.§),
- levéltitok megsértése (Btk. 224.§),
- magántitok megsértése (Btk. 223.§),
- kiszolgáltatott személy megalázása (Btk. 225.§)
- rágalmozás (Btk. 226.§),
- becsületsértés (Btk. 227.§),
- közúti veszélyeztetés (Btk. 234.§),
- garázdaság (Btk. 339.§),
- okirattal visszaélés (Btk. 346.§)
- lopás (Btk. 370.§),
- rongálás (Btk. 371.§),
- rablás (Btk. 365.§),
- zsarolás (Btk. 367.§),
- rongálás (Btk. 371.§),
- jármű önkényes elvétele (Btk. 380.§),

Az alábbi bűncselekmények esetében minősített esetként kerül szabályozásra, ha az elkövető a sértettnek nem minősülő párkapcsolati erőszak áldozatának jelenlegi vagy volt házastársa, élettársa, jegyese, barátja vagy barátnője:

- magzatelhajtás [Btk. 163.§ (2) bekezdésének b) pontja],
- családi jogállás megsértése (Btk. 213.§),
- kiskorú elhelyezésének megváltoztatása (Btk. 211.§),
- kiskorú veszélyeztetése (Btk. 208.§),
- tartási kötelezettség elmulasztása (Btk. 212.§),
- hamis vád (Btk. 268-270.§),
- hatóság félrevezetése (Btk. 271.§),
- közveszély okozása (Btk. 322.§),
- terrorcselekmény (Btk. 314.§),
- robbanóanyaggal vagy robbantószerrel visszaélés (Btk. 324.§),
- lőfegyverrel vagy lőszerrel visszaélés (Btk. 325. §),
- önbíráskodás (Btk. 368.§),
- illetve a fenti jogsértésekkel összefüggésben elkövetett hamis tanúzásra felhívás (Btk. 276.§), és hatósági eljárás megzavarása (Btk. 279.§).

Valamint a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvényben (a továbbiakban: Sztv.) foglalt következő szabálysértések minősített esetekként kerül szabályozásra, ha a sértett az elkövető jelenlegi vagy volt házastársa, élettársa, jegyese, barátja vagy barátnője:

- magánlaksértés (Sztv. 166.§),
- távoltartó határozat szabályainak megszegése (Sztv. 168.§),
- rendzavarás (Sztv. 169.§),
- becsületsértés (Sztv. 180.§),
- veszélyes fenyegetés (Sztv. 173§),
- koldulás (Sztv. 185.§),
- ittas vezetés (Sztv. 217.§),
- a közúti közlekedés rendjének megzavarása (Sztv. 219.§),
- engedély nélküli vezetés (Sztv. 220.§)

A fenti esetekben az alsó és a felső büntetési tétel egyharmaddal megemelkedik.

Budapest, 2012. szeptember 10.